

Likabehandling

I. Plan mot kränkande behandling

För elever

2017

Bilaga 2:l

Likabehandling

Plan mot kränkande behandling och aktiva åtgärder för att motverka diskriminering

Kapitelindelning

1. Vision
2. Lagstiftning
3. Definition
4. Underlag inför utvärdering av föregående läsår
5. Främjande arbete – övergripande
6. Kartläggning och analys
7. Förebyggande arbete utifrån kartläggning och analys
8. Åtgärder i akuta situationer

Bilagor

- A. Checklista – åtgärder vid kränkande behandling
- B. Blankett – kränkande behandling – genomförda åtgärder
- C. Samskolekursen och Varsamarbetet

1 Vision

I vår skola tror vi på jämlikhet, åsiktsfrihet, religionsfrihet och demokratisk öppenhet. På Samskolan behandlar vi varandra på ett respektfullt sätt och motverkar alla former av kränkande behandling.

En grundläggande mänsklig rättighet är även att inte bli utsatt för diskriminering. Läs vidare om skolans arbete mot diskriminering i **Plan mot diskriminerande behandling**.

Vid Göteborgs Högre Samskola gäller:

- Att all personal aktivt förhindrar alla former av kränkningar.
- Att föräldrar och elever aktivt motverkar alla former av kränkande behandling.
- Att ingen skall utsättas för någon form av kränkande behandling.
- Att om kränkningar trots detta äger rum skall en rad åtgärder vidtas för att detta ska upphöra.

2 Lagstiftning

Bestämmelserna om kränkande behandling regleras i:

Skollagen 2010:800, 6 kap.

Bestämmelserna i skollagen förbjuder kränkande behandling och ställer krav på att verksamheterna bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter och för att förebygga trakasserier och kränkande behandling. Om kränkningar äger rum i eller i samband med verksamheten är huvudmannen skyldig att utreda och åtgärda det inträffade.

3 Definition

Kränkande behandling är handlingar som kränker en elevs värdighet men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Kränkande behandling kan vara fysisk (slag, knuffar), verbal (hot, svordomar, öknamn), psykosocial (utfrysning, grimaser), texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, fotografier och meddelanden på olika sociala medier). Mobbning är en form av kränkande behandling som innebär en upprepad negativ handling där en eller flera personer med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en person skada eller obehag. Detta kan även ske via Internet, så kallad nätmobbning.

Både skolpersonal och elever kan göra sig skyldiga till kränkande behandling.

4 Underlag för utvärdering av föregående läsår

4.1 Lilla skolan

Mål	Åtgärd	Ansvar	Status 2016 Utvärdering 2017
Ha ett tydligt dokumenterat värdegrundsarbete i åk 1 – 6 där det för alla är tydligt vad som ska göras och när det ska göras.	Uppdatera Varsamplanen. Vidareutveckla Årshjulet på Lilla skolan.	Skolledningen, Lilla skolans PR	2016: Pågående arbete. 2017:
Att ännu mer effektivt i klasserna på klassråd arbeta med de frågor som kommer från elevråd och kompisråd.	Hjälpa särskilt de yngsta representanterna att få med sig skriftlig information från möten till klassen och vice versa. Arbeta för att öka närvaron på de olika råden.	Ansvariga vuxna för elevråd och kompisråd, klasslärare.	2016 Pågående arbete 2017:

4.2 Stora skolan

Mål	Åtgärd – förebyggande arbete	Ansvar	Status 2016 Utvärdering 2017
<p>På Bältgatan: Trygga korridorer och matro i lilla matsalen.</p>	<p>Fler vuxna rör sig i hemkunskapskorridoren. Fler vuxna i lilla matsalen. Se över möblering och skåpsplacering.</p>	<p>Alla vuxna Skolvärd APT Vaktmästare</p>	<p>2016: Förbättrad belysning i hemkunskapskorridoren. Soffor strategiskt placerade.</p> <p>2017: Hemkunskapskorridoren uppfattas numera av eleverna som en trygg miljö. Lilla matsalen betydligt lugnare.</p>
<p>På Stampgatan: Trygga korridorer på plan 3.</p>	<p>Fler vuxna rör sig på plan 3. Se över skåpplacering.</p>	<p>Alla vuxna och speciellt med arbetsrum på plan 3. Vaktmästare APT</p>	<p>2016: Vandrande resurs på SA. Börjar alltid på plan 3. Ny inredning i SA-sal.</p> <p>2017: Plan 3 betydligt lugnare.</p>
<p>Följa upp förekomst av ”skojbråk” och ”psykosocial” kränkning i form av negativa blickar och kroppsspråk.</p>	<p>Skapa mer utrymme i schemat för att hinna stanna upp, reda ut, markera och visa omsorg.</p>	<p>Skolledning Alla vuxna APT</p>	<p>2016: 10-minutersraster införda.</p> <p>2017: Ökad vuxennärvaro och medvetenhet om utsatthet behövs. I korridorer, på Röda torget och i klassrummen.</p>

5 Främjande arbete – övergripande

Åk 1 – 6

Vi arbetar främjande genom:

- Skolans värdegrundsarbete ”Varsam” som finns dokumenterad i en arbetsplan, ”Varsamplanen”, som uppdateras kontinuerligt (se Bilaga).
- Varje läsår inleds med en ”Varsamperiod” då vi arbetar med värdegrundsfrågor, inskolning av nya elever, normer och regler. Perioden avslutas i samband med skolans födelsedag med en SAM-dag, en temadag med gemensamma aktiviteter för att stärka samarbetet och gemenskapen.
- Kompisrådsrepresentanter och kompisråd, där vi lägger fokus på att tala om kamratskap, barnkonventionen samt diskuterar skolans trivselregler och hur vi ska förbättra den psykosociala miljön på skolan.
- Trivselregler utformade tillsammans med eleverna.
- Elevråd och klassråd.
- Etik och moral, jämställdhetsfrågor etc. tas upp i alla ämnen i skolarbetet.
- All personal och alla elever informeras regelbundet om lagen och nyanställd personal introduceras av närmaste chef.
- Vid föräldramöten lyfts och diskuteras frågor kring förhållningssätt mellan elever, mellan elever och vuxna samt vuxna emellan.
- Arbete pågår med att ta fram tydligare riktlinjer för hur frågor som rör mångfald och normkritik avseende samtliga diskrimineringsgrunder förs in i all undervisning.

Åk 7 – 9 och gymnasiet

För att få eleverna väl medvetna om sin egen roll för omgivningens trivsel upprättas ett kontrakt mellan elev, föräldrar, lärare och rektor. Ledord: respekt. (Höstterminen)

Vi arbetar främjande genom:

- Trivselgrupper, fadderverksamhet, elevskyddsombud, elevkår, elev-, klass- och SA-råd.
- Trivselregler utformade tillsammans med eleverna och SAM-tjänst.
- Enkätundersökning bland eleverna om trivseln på skolan.
- Olika gemensamma aktiviteter såsom tematiska arbeten och utmarscher mm.
- Handledningstid.
- Främjande arbete inom ramen för Samskolekursen, t ex föredrag, ANT-frågor om etik och moral, mångfalds- och jämställdhetsfrågor samt nätkultur. (Se bilaga)
- All personal och alla elever informeras regelbundet om skolans styrdokument och nyanställd personal introduceras av närmaste chef.
- Vid föräldramöten tas frågor upp om förhållningssätt mellan elever, mellan elever

och vuxna samt vuxna emellan.

- Samverkan mellan Samskolans gymnasium och SPRINT-klassen.

6 Kartläggning, resultat och analys av elevenkäten

6.1 Kartläggning

Elevenkät genomförs i januari för hela skolan.

Kompisråd och trivselgrupper träffas regelbundet tillsammans med vuxna för att diskutera den psykosociala miljön med utgångspunkt från trivselregler och likabehandlingsplanen. Resultatet av elevenkäten analyseras noga i elevgrupper samt på elevhälsomöten.

Elevhälsomöten. Regelbundna möten med biträdande rektorer, specialpedagoger, skolsköterskor och skolkuratorer.

Klasskonferenser, samtal om elev och handledningstid.

Elevråds/Elevkårsmöten och föräldraföreningsmöten.

Incidentrapportering.

Arbetsmiljöronder.

6.2 Resultat av elevenkäten

Åk 1 – 6

Se Kvalitetsredovisning.

Åk 7 – 9 och gymnasiet

Se Kvalitetsredovisning.

6.3 Analys av elevenkäten

Åk 1 – 6 (jfr Kvalitetsredovisning)

Under v. 6 (2017) genomfördes elevenkäten Sambalansen för sjätte året i grundskolans åk 1-6. Vi får fortsatt positivt omdömen av eleverna, 97 % av eleverna är mycket nöjda eller nöjda med liten tveksamhet (en ökning med 2 % från förra året). 13 elever är inte helt nöjda när de tänker på allt i sin skola.

På frågan om eleverna känner sig väl bemötta av lärarna svarade 97 % att de håller helt med eller håller helt med men är lite tveksam (en ökning med 3 % från förra året). 4 elever tycker inte att de blir väl bemötta av lärarna (en elev mer än förra året).

80,5 % av eleverna tycker att de hinner i stort sätt med sitt skolarbete så som de skulle vilja (en ökning med 0,5 % från förra året). Vi har under höstterminen erbjudit alla elever läxhjälp efter skoltid tillsammans med deras lärare, den kan vara en del i elevernas upplevda förbättring av att hinna med sitt skolarbete.

På frågan om eleverna får arbetsro på lektionerna är 85,75 % av eleverna positiva och tycker att det oftast får arbetsro (5,75 % bättre än förra året).

På frågan om mobbning, tyckte 22 % av lågstadieleverna att de blivit mobbade. En ökning med 1 %. Vi valde därför att göra en mobbningsenkät med lågstadieleverna och då var det 7 elever som ansåg att de hade varit mobbade/retade den här terminen, endast en elev ansåg att hen fortfarande blev retad till och från. Förra året var det 8 elever som ansåg att de varit mobbade/retade.

Mellanstadieleverna svarar på om de känt sig diskriminerade eller utsatta för kränkande behandling på skolan enligt följande diskrimineringsgrunder:

- Elever som känt sig kränkta eller retade på grund av sitt kön är detta året 6,4 (förra året var det 5,5 % alltså 1 % fler detta läsår).
- Elever som känt sig kränkta på grund av vem du är eller har varit kär i var 13,5 % (förra året var det 12,8 %, knappt 1% fler detta året).
- Elever som känt sig kränkt eller retad på grund av funktionshinder är 5 % (förra året var det 6,5 %, alltså en minskning med 1,5 % från förra året).
- Elever som känt sig kränkt eller retad på grund av sitt ursprung är nu 5 % (förra året hade 4,6 % svarat ja på den frågan).
- Elever som känt sig kränkt eller retad på grund av sitt ursprung svarade 5 % ja en ökning från förra året då 4,6 % svarat ja på frågan.
- Elever som känt sig kränkta eller retade för något annat svarade 20 % ja (en minskning med 3,4 % från förra året).

Vi har fortsatt att arbetat aktivt med attitydfrågor, språkbruk och nolltolerans i alla klasser på skolan under läsåret. Kompisrådet som leds av skolans kurator och skolsköterskan har träffats varje månad och arbetat aktivt med mobbning och diskrimineringsfrågor.

Då vi ser en svag ökning av diskriminering i vissa frågor kommer vi nästa läsår att intensifiera vårt redan medvetna arbete mot diskriminering och kränkande behandling i Elevrådet, Kompisrådet och i det Pedagogiska Rådet. Vi arbetar hela tiden mot Nolltolerans av mobbning och diskriminering.

På frågor om trygghet och trivsel svarade 97 % av eleverna att de känner sig trygga i sin skola, en ökning med 5%.

På frågan om man trivs i sin klass svarade 94,3 % jakande, en ökning med 1,3 % från förra året.

Frågor om trivseln på fritidshemmet visar att 98 % trivs på sitt fritidshem (en ökning med 5 % från förra året) och 2 % av eleverna trivs sådär bra. Glädjande att så många elever trivs.

Åk 7 – 9 och gymnasiet (jfr Kvalitetsredovisning)

I januari 2017 genomfördes en elevenkät. Inga stora förändringar går att utläsa jämfört med förra årets resultat. Något högre siffror i år för trivsel och trygghet. Svansfrekvensen var 63 % på grundskolan och 72 % på gymnasiet, ungefär samma som förra året. Vi hoppades på högre svarstal i år då eleverna använde sina mobiler för att svara men ser att vi till nästa år får sprida ut svarstiden för att skolans nätverk ska klara av belastningen.

Eleverna är överlag mycket nöjda med skolan, lärarna och hur de blir bemötta.

Värdet för **trivsel** är för **grundskolan** 8,20/10. För **trygghet** i **grundskolan** 8,43/10.

Värdet för **trivsel** är för **gymnasiet** 8,77/10. För **trygghet** i **gymnasiet** 9,01/10.

I elevenkäten fick eleverna frågor om vilken sorts kränkning eller trakasseri de kan ha varit utsatta för och om var det har skett. Eleverna hade även möjlighet att skriva med egna ord i fritexter.

När det gäller **kränkande behandling och sexuella trakasserier** är siffrorna låga. Ytterst små förändringar jämfört med förra året, inom felmarginalen.

På **grundskolan** kommer verbala språkbruket högst med 13 %. Därefter psykosocialt agerande i form av blickar, miner och utfrysning med 10 %.

På **gymnasiet** kommer psykosocialt agerande i form av blickar, miner och utfrysning högst med 8 %. Därefter verbala språkbruket med 4%.

På frågan var det sker svarar både **grundskolan** och **gymnasiet** liksom förra året att vanligaste platsen är i skolans korridorer. Därefter i fallande skala - klassrummet, skolgården, bamba och idrottens omklädningsrum.

Vid genomgång av enkäten med Trivselgrupperna för grundskolan och gymnasiet samt med Elevkåren/Elevrådet framkommer att eleverna tycker att språkbruket och hur vi är mot varandra måste vara ett ständigt pågående arbete som går som en röd tråd genom skoltiden. Helst att klassföreståndare kontinuerligt, tar upp viktiga ämnen på klassråd och handledning så att man som elev märker att det finns ett tydligt synsätt kring vår trygghet och trivsel. Eleverna uttrycker att kränkningar hänger mycket ihop med trygghet. Om det finns otrygghet i en klass uppstår lättare kränkningar mellan eleverna.

Eleverna tycker att miljön vid hemkunskapskorridoren blivit mycket lugnare med den ommöblering som gjorts och även med den bättre belysningen. Inte heller plan 3 på Stampgatan upplevs som så stökig längre. Där har insatsen med SA-resurs som är där i början av SA-passen bidragit till en lugnare miljö. Det samma gäller den lilla matsalen där fler vuxna nu äter, det har bidragit mycket till en lugnare miljö.

Eleverna tycker att skolan är en mycket trygg miljö men korridorer och främst Röda torget är de platser där man kan känna sig orolig över att bli utsatt för kränkningar och trakasserier. En aktiv, mer frekvent vuxennärvaro skulle öka tryggheten, enligt eleverna.

Att kränkningar förekommer i klassrummet när läraren är närvarande anser eleverna beror på miner och utfrysning vid grupparbeten då läraren inte kan se allt. Skämtjargong och kommentarer vid t.ex muntliga läxförhör är också en del av den utsatthet som kan finnas. Tydliga markeringar från lärarna hjälper.

I fritextsvaren skriver ett fåtal elever om kränkande behandling i form av blickar och ord.

7 Förebyggande arbete utifrån kartläggning och analys

7.1 Lilla skolan

Mål	Åtgärd	Ansvar

7.2 Stora skolan

Mål	Åtgärd	Ansvar
Nolltolerans mot miner, blickar och kommentarer vid läxförhör och grupparbeten. Ej kränkande språk.	Uppmärksamhet på utsatthet vid läxförhör och grupparbeten. Tydliga markeringar vid misstanke. Återkommande punkter på klassråd.	Alla vuxna APT
Ökad trygghet i korridorer och på Röda torget.	Ökad vuxennärvaro i korridorer och på Röda torget. Cirkulera runt. Stanna upp och stanna kvar om situationen kräver det.	Alla vuxna. Skolvärd SA-resurs APT Vaktmästare
Högre svarsfrekvens på enkäten.	Fördela svarstider så att nätverket klarar belastningen.	Skolledning Alla vuxna APT

8 Åtgärder i akuta situationer

Det är viktigt att dokumentera vad som görs i akuta situationer. För detta ändamål finns speciella blanketter (se Bilaga). Lärare skall lämna dokumentationen till respektive skolledare.

Kränkande behandling

Åtgärder

1. När skolan får reda på/misstänker att en viss elev troligen är utsatt skall klassföreståndaren och huvudmannen informeras omgående.
2. Klassföreståndaren undersöker om det är kränkande behandling. Om det konstateras att det är det följs arbetsgången nedan.
3. Klassföreståndaren skall vid uppenbara kränkningar informera föräldrar och berörd skolledare.
4. Klassföreståndaren är ansvarig för att följa upp fallet.

Arbetsgång

1. Klassföreståndaren tar kontakt med den utsatta på ett diskret sätt och försöker ta reda på så mycket fakta som möjligt. Vilka är förövarna? Vad har hänt? Hur ofta? Hur länge? Vid kränkningar på nätet ombeds den utsatte att säkra materialet genom att göra utskrifter som sparas.
2. Avstämning sker med berörd skolledare/rektorer.
3. Klassföreståndaren planerar för ett samtal med förövarna en och en om de är flera. Den utsatta skall veta om när samtalet skall ske. Man får aldrig gå bakom ryggen på den utsatta. Förövarna skall däremot inte veta om att ett samtal planeras.
4. Klassföreståndaren agerar nu för att direkt få stopp på kränkningarna genom ett allvarligt samtal med förövarna. Klassföreståndaren skall inte agera ensam, det skall alltid vara två vuxna vid det allvarliga samtalet. Den andra klassföreståndaren, annan lärare eller rektor kan vara med.
5. Samtalet går ut på att kränkningarna omedelbart skall upphöra. Det är förövarna själva som skall komma med lösningar på hur detta skall ske.
6. En av de vuxna som varit med vid samtalet har fortlöpande kontakt med den utsatta för att höra hur det går.
7. Uppföljningssamtal med förövarna efter två veckor, en och en. Under tiden har man förövarna "under uppsikt". Vid behov har man ytterligare uppföljningssamtal.
8. Denna arbetsgång är en riktlinje att hålla sig till. Vissa fall kräver stor flexibilitet och delvis annorlunda arbetssätt.
9. Om kränkningarna inte upphör begär klassföreståndaren ett möte med ansvarig skolledare.
10. Dokumentation förs under ärendets gång, se bilaga.

Åtgärdsgruppen

Samskolan har en åtgärdsgrupp vars uppgift är att tillsammans med klassföreståndaren utreda och agera i de kränkingsfall som inte kan stoppas direkt enligt arbetsgången ovan.

Åtgärdsgruppen EHM består av rektor, biträdande rektorer, specialpedagoger, skolsköterskor och skolkurator.

Åtgärdsgruppen samlas så snabbt som möjligt när klassföreståndaren begär ett möte. Klassföreståndaren redogör för fallet. Gruppen beslutar hur man skall arbeta vidare för att få stopp på kränkningarna.

Kränkande behandling mellan vuxen och elev

Åtgärder

1. Om eleven känner sig kränkt av någon vuxen vänder sig eleven eller föräldern till rektor, skolsköterska, kurator eller annan personal.
2. Rektor eller av denne utsedd person vidtar utredning.
3. Båda parter skall få möjlighet till samtal med varandra. Detta samtal kan ske enskilt, tillsammans med föräldrar, klassföreståndare, rektor eller annan vuxen allt efter parternas önskemål och ärendets art.
4. Eventuella ytterligare åtgärder vidtas av rektor.
5. Uppföljning av ärendet görs.
6. Dokumentation förs under hela ärendet.

Kränkande behandling bland vuxna

Den som anser sig utsatt för kränkning/mobbning har ansvar för att genast ta kontakt med närmaste chef. Den som ser att någon blir kränkt har ett ansvar för att reagera på det inträffade.

Uppföljning och utvärdering

Samskolans likabehandlingsplan utvärderas varje år i januari. Detta dokumenteras inom ramen för skolans årliga kvalitetsredovisning. Rektor har yttersta ansvar att handlingsplan upprättas.

Ny plan varje år

Efter uppföljning och utvärdering ska ny plan upprättas. Denna ska utgå från aktuell lägesbeskrivning och innehålla tydliga utvärderingsbara mål samt handlingsplaner.

Bilagor

- A Checklista – åtgärder vid kränkande behandling
- B Blankett – genomförda åtgärder vid kränkande behandling
- C Samskolekursen och Varsamarbetet